

- Peiser**: Handbuch des Testamentsrechtes. Berlin. Guttentag.
Thalberg: Die Adoption im heutigen deutschen Rechte. Zürich. Müller.
Hellwig: Erbrechtsfeststellung und Rescission des Erbschaftserwerbes. Leipzig. Leichert.
Reich: Österreichisches Notariats-Handbuch. Leoben. Nüssler.
Friedmann: Das österreichische Recht. Supplementband. Wien. Bong & Co.
Liszt: Plichten der ausserehelichen Concumbenten. Wien.
Polzer: Heimatsgesetznovelle. Wien. Manz.
Schweizerisches Civilgesetzbuch vom 10. Dez. 1907. Bern. Stämpfli.
Das Urkundenwesen der deutschen Staaten. Leipzig. Pfeffer.
Wellspacher: Das Vertrauen auf äussere Tatbestände. Wien. Manz.
Roschnik: Leitfaden des österreichischen Gebührenrechtes. Wien. Manz.
Till: Der Entwurf einer österreichischen Civilgesetznovelle. Wien. Manz.
Prochownik: Grundzüge des englischen Vertragsrechtes. Berlin. Vahlen.
Thiesing: Die Wirkungen nichtiger Ehen. München. Beck.
Schmölder: Die Billigkeit als Grundlage des bürgl. Rechts.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Andrassy-út 9.
Egész évre . . . 10 kor.		
Félévre . . . . 6 „		

Tartalom. A tilos és a jó erkölcsökbe ütköző szerződésekről. — Ügyvédi nyugdíjintézet. — A végrehajtási törvény novellája. — Adatok a községi jegyzők magánmunkálataihoz. — Felső-bírósági határozatok. — Közlemények.

A tilos és a jó erkölcsökbe ütköző szerződésekről.

(Befejezés.)

17. A bűnvád elejtése fejében vállalt jogkötelezettségek érvényessége tekintetében Erdélyben tételes törvény, az osztrák ptkv. 1384. §-a rendelkezik. Eszerint „a magánjogi igények, nevezetesen a kártérítés (Privatgenugthuung) felett a felek büntető ügyben is joghatálylallyal szerződhetnek és ha a büntető eljárás csupán a felek kívánságától függ, a vizsgálat és büntetés elhárítása is egyezség tárgyát képezi anélkül, hogy tilos jogügylet forogna fenn“. (Curia 1896. okt. 6. G. 37.) Magyarországon is a birói gyakorlat alapján megállapíthatjuk, hogy a bűnvádi eljárás megszüntetése ellenében vállalt kötelezettségek érvényesek, ha az illető bűncselekmény üldözése csak magánindítványra történhetik és a kikötött anyagi ellenszolgáltatásnak jogos alapja van, vagyis az a bűncselekmény által okozott tényleges kár megtérítését foglalja magában, nem pedig a feljelentés meg nem tévéseért vagy visszavonásáért kikötött jutalmat képez. „A bűnvádi feljelentésnek anyagi ellenérték ellenében visszavonása iránt való megállapodás csak abban az esetben tekinthető a jó erkölcsökbe és mint zsarolás a büntető törvénybe ütközőnek, ha a kikötött anyagi ellenszolgáltatásnak jogos

alapja nincsen, ellenben a feljelentő még birói ítélettel el nem döntött követelésének a feljelentett részéről való elismerése a bűnvádi feljelentés visszavonása ellenében a jó erkölcsökbe nem ütközik, ha utóbbi a magánfelet a Bpr. 116. §-a értelmében megilleti.“ (Curia 1906. decz. 11. G. 437. sz.) Sőt olyan esetben is, amikor a cselekmény hivatalból üldözendő, kimondatott, hogy „az a szerződési feltétel, mely szerint a sértett az illetőt a bűnvádi üldöztetéstől megmentendi, ugyan meg nem állhatna“, de érvényesen köthető ki a kártérítési összeg annak ellenében, hogy a sértett a maga részéről a „cselekmény által szenvedett sérelemért birói úton nem keres orvoslást“. (Curia 1897. febr. 11. 1559.)

Ellenben: „a kötelezés erkölcstelen alapon (turpis causa) nyugszik, ha valaki magát a bűnvád alól anyagi haszon nyújtásával akarja kimenteni és ezen a törvénytelen alapon kötelezés el nem fogadható“ (Curia 1893. szept. 28. 9394.); „olyan jogügylet, melyben a sértett felet megillető indítványozási jog tétetik egyezkedés tárgyává, nevezetesen bizonyos összeg fizetése ígértetik a feljelentés visszavonásáért, a jó erkölcsökkel ellenkezik“ (Bpesti kir. tábla 1897. nov. 22. G. 71.); „oly fizetési ígéret, noha tényleges kár megtérítése iránt, mely a bűnvádi eljárásnak a felek akaratától nem függő megszüntetésétől feltételezetten tétetett, jogi kötelmet nem létesít“ (Curia 1900. márcz. 17. G. 44.).

Ha azonban a feljelentés visszavonásáért „nem saját anyagi előnyre, hanem jótékony közcélra köttetik ki bizonyos összeg, ez az erkölcsi fogalmakba nem ütközik“. (Kassai tábla 1895. okt. 3. G. 52.)

18. A szabad verseny korlátozására irányuló szerződéseknel birói gyakorlatunk a turpis causa fenforgását három szempontból szokta megállapítani. Idetartozik először az az eset, amikor valamely árlejtés eredményének meghiusítására vagy csökkentésére irányuló megállapodás forog fenn, anélkül, hogy a kihágási törvény 128. §-a alkalmazható és az ügylet már ennél fogva tiltott volna. Abból ugyanis, hogy „a törvény csak a nyilvános árverésnél elkövetett ily cselekményt bünteti, nem következik, hogy ily cselekmény nyilvános árverés esetén kívül nem volna erkölcstelennek minősíthető“. Ehhez képest a jó erkölcsökbe ütközőnek és érvénytelennek mondatott ki az a kikötés, mely szerint annak ellenében, hogy egy magánosnak való kőszállítás iránti szerződés tekintetében felperes alperessel nem lép versenybe, utóbbi tartozik a szállítandó mennyiség után köbméterenként bizonyos összeget felperesnek

megtéríteni (Curia 1904. szept. 6. G. 65.); úgyszintén az a megállapodás, mely szerint alperes egy kőszénbánya-társulat által hirdett építkezési pályázaton már tett ajánlatát visszavonja, mert ez „az árlejtés eredményének csökkentésére irányulván, birói oltalomban nem részesíthető turpis causa-t“ képez. (Curia 1898. nov. 22. 895.)

19. A valamely árlejtés meghiusítását célzó összebeszélésektől eltekintve, bíróságaink álláspontja az, hogy „nincs oly jogszabály, mely szerint a versenyszabadság bármily korlátozása feltétlenül, tehát oly esetben is a jó erkölcsökbe ütköznék, midőn a fogyasztó közönség érdekeit biztosító szabadversenyt egyáltalán nem zárja ki, tehát a fogyasztó nagyközönség megkárosítására nem irányul és a szerződő féltől sem vonja meg a létfenntartás alapját“. (Budapesti tábla 1905. május 5. G. 32.). Az első szempont alá esnek az u. n. kartell- és ring-megállapodások, a másik szempont az egyéni iparszabadságot korlátozó u. n. versenytilalom kérdéséhez tartozik.

Az elsőt illetőleg megengedettnek és biróilag érvényesíthetőnek mondatott ki az a megállapodás, mely szerint felperes kötelezettséget vállalt, hogy alperessel a sör árára nézve versenyezni nem fog, miután ez a kikötés nem vehető olyannak, mely a fogyasztó közönség érdekeit biztosító szabadverseny kizárására irányul, hanem csupán a szerződő felek egymásközi viszonyát szabályozza. (Curia 1900. febr. 15. 1504.) Ellenben a jó erkölcsökbe ütközőknek minősítetnek mindazon megállapodások, szövetkezések stb., melyek „kartell- és illetve ringszerű jogi jelentőséggel“ bírnak, nevezetesen pedig valamely közszükségleti cikk tekintetében összevásárlás, vagy az eladható mennyiségek contingentálása útján mesterséges drágításra, egyedáruság teremtésére irányulnak. Erkölcstelen alapon nyugvónak és semmisnek mondatott ki a sütőmesterek kartellszerződése, „miután azzal egy elsőrendű szükségletet kielégítő élelmicikk ára feljebb emeltetett“ (Győri tábla 1903. szept. 7. 1904.); továbbá az a szövetkezés, mely „a budapesti mészárosoktól a borjú-, bány- és marhabőröknek közös veszteség és nyereségre közösen megállapítandó árban való eladására“ jött létre (Curia 1905. november 7. 666.); sőt az a szerződés is, mely „arra van irányozva, hogy az aláíró géptulajdonosok cséplőgépeiknek használatát a gazdaközönség részére csak bizonyos korlátozó feltételek mellett engedjék át.“ (Curia 1898. szept. 25. 8377.)

A közölt ítéletekből mindenesetre kitetszik, hogy a határok

megállapítása tekintetében, melyeken túl a verseny korlátozása által már a „fogyasztó nagyközönség érdekeinek veszélyeztetése“ kezdődik, úgyszintén a „közszükségleti cikk“ fogalmának meghatározása tekintetében gyakorlatunk még meglehetősen ingadozó.

20. Egyáltalán nem állapodott meg joggyakorlatunk az u. n. versenytalalom kérdésében. Van bírói ítélet, mely annak kikötését, hogy az egyik fél bizonyos foglalkozásról a másik fél javára lemond, egyáltalán a közérdekbe ütközőnek és az alapon semmisnek jelenti ki, mert „az iparosok szabad ipargyakorolhatási jogukat szerződésileg nem korlátozhatják a közérdek lényeges hátrányára“ (Curia 1904. jún. 27. 1476.), és van határozat, mely az ilyen kikötést megengedettnek tekinti, mert „az egyén minden jogát, tehát az ipar szabad gyakorolhatási jogát is szerződésileg korlátozhatja és így az ilyen korlátozás az iparszabadság elvét nem sérti“ (Curia 1903. febr. 10. G. 514.).

Mindazonáltal különösen újabban bírói gyakorlatunkban kezdenek kialakulni azok az elvek, melyek szerint az iparszabadság és a versenytalalom egymáshoz való viszonya, nevezetesen az a kérdés eldöntendő, hogy mennyiben tekinthetők a közérdek és közrend által megengedettnek az iparszabadságot korlátozó kikötések? Oly szerződést, mely szerint valaki bizonyos iparágáról vagy bizonyos foglalkozásról másnak javára végkép lemond, közrendellenesnek, az iparszabadság törvényes elvébe ütközőnek és ennéljogva semmisnek kell tekintenünk. Magában véve oly kikötés azonban, hogy „egyik félnek sem szabad kereskedésében olyan cikkeket tartani és elárusítani, mint aminőket a másik tart és árusít, semmisnek és érvénytelennek nem tekinthető, miután azzal a szerződő felek csupán üzleti érdekeiket védelmezik egymással szemben“ (Curia 1908. jún. 15. 6630.).

Különösen pedig nem tekinthető kizártnak, hogy valaki meghatározott időre vagy meghatározott területre nézve vesse alá magát bizonyos korlátoknak. Az ily versenytalalom sok esetben magának az üzletalapításnak előfeltétele és szükséges, hogy az, akinek javára ki van kötve, magát mások versenye ellen megvédhesse. Ennek megfelelően érvényesnek mondatott ki az a szerződés, melyben „felperesek kötelezték magukat arra, hogy Bars- és Hontmegye területén alperesek beleegyezése nélkül meszet nem égetnek és ennek fejében alperesek az általuk égetett mész minden méter-mázsája után bizonyos összeget fizetnek, mert nem ütközik a törvénybe oly kikötés, mely szerint valaki meghatározott időig és

meghatározott területen mással szemben versenyvállalatot nem folytat“ (Curia 1899. május 27. G. 123.). Ugyanez mondatott ki arra a megállapodásra, mely szerint valaki kötelezte magát, hogy Sopronmegye területén sörgyárat nem létesít (Curia 1902. január 30. 478.). Továbbá: „egymagában véve valamely kereskedelmi üzletnek egy bizonyos épületből meghatározott időre való kizárása az erkölcsi fogalmakba nem ütközik“ (Budapesti tábla 1897. február 4. G. 274.).

Megengedettnek kell tartani különösen azokat a korlátozásokat, melyek egy üzletvétellel kapcsolatban jönnek létre. Aki másnak üzletét megveszi, az rendszerint nemcsak az árú, berendezések stb. árát fizeti meg, hanem megfizeti azt az előnyt is, melyet az eladó által szerzett vevőkör az üzletnek biztosít. Ha tehát a vevő a szerződésben kiköti magának, hogy az eladó azon területen belül, amelyből az üzletnek vevőköre kikerül, más hasonló üzletet bizonyos ideig ne nyithasson, jogosult érdek védelmére teszi ezt és az eladó, aki ezen kötelezettség ellenére a közelben hasonló üzletet nyit, szerződésellenes eljárását nem fogja az iparszabadság elvével mentgethetni. Míg régebben tehát a Curia a „munkás-ságot és szabad versenyt korlátozónak és ennél fogva nem érvényesíthetőnek“ mondatott ki azt a kikötést, mely szerint valaki borbélyüzlete eladása alkalmával a vevővel szemben kötelezte magát arra, hogy 5 éven belül Soroksáron ilyen üzletet nem nyit (1894. okt. 18. 7797.), addig újabban helyesen mondatott ki, hogy „sem a jó erkölcsökbe, sem tételes törvénybe nem ütközik és az iparszabadság közérdekét sértő megszorítást nem képez“ az a kikötés, hogy valaki „az V., mérleg-utczai vendéglő eladásától számított 3¹/₂ éven belül az V. kerületben korcsmát nem nyithat“ (1904. febr. 10. 810.).

Nem kevésbé fontos érdeke lehet a kereskedőnek vagy iparosnak, ha alkalmazottjával szemben köti ki a versenytalalmat. A főnök jogosan védekezhetik az ellen, hogy az alkalmazott, aki az üzletben elfoglalt bizalmi állásnál fogva üzleti titkoknak és egyéb adatoknak juthatott birtokába, azokat a szolgálati viszony megszűnte után főnöke ellen ki ne használhassa. E tekintetben állandó gyakorlat fejlődik már ki és a versenytalalom megszegése esetére ígért szerződési bírságok kivétel nélkül megítéltetnek. „Nem képezi az iparszabadság megszorítását az az aránylag rövidebb időtartamra és egy meghatározott iparagra szóló korlátozás, hogy alperes állásának elhagyása után egy éven belül olyan

üzletben nem működik vagy olyant nem folytat, mely varrógépek gyártásával vagy eladásával foglalkozik. (Curia 1892. okt. 27. 1430. — Ugyanúgy 1899. G. 43. — 919/900. — 1903. febr. 10. G. 514. — 1905. aug. 29. G. 71.)

A fentebb kifejtett szempontokat a magyar ptk. indokolása is (V. kötet 97. l.) kiemeli és ennek megfelelően rendeli a tervezet 959. §-a, hogy „oly szerződés, mely által valaki bizonyos iparág vagy egyéb foglalkozás folytathatásáról másnak javára végkép lemond, semmis“, azonban „ha valaki meghatározott időre vagy területre nézve veti alá magát hasonló korlátozásnak, a szerződés annyiban érvényes, amennyiben a korlátozás szükségesnek mutatkozik arra, hogy a másik fél a saját iparában vagy foglalkozásában a kötelezettnek versenye által ne károsíttassék.“

A versenytilalom kérdése elsősorban természetesen a kereskedelmi és ipari foglalkozások tekintetében bír gyakorlati fontossággal. Felmerülhet azonban más téren, péld. gyógyintézet tulajdonosokra nézve is. Megjegyzendő mindamelllett, hogy vannak foglalkozások, melyeknek magasabb rendeltetése egyáltalán kizárja a hasonló korlátozásokat. Birói gyakorlatunkban ugyan erre nézve esetek nem merültek fel, de a közfelfogásnak megfelelően kizártnak kell tartanunk, hogy péld. egy orvos vagy ügyvéd gyakorlatát illetve irodáját átadhassa azzal a kötelezettséggel, hogy birság terhe mellett ugyanazon helyen bizonyos ideig gyakorlatot nem folytathat. Az orvos betegek és az ügyvéd cliensei egy eladott üzlet vevőkörével nem azonosíthatók és a közérdek tiltja, hogy e tekintetben egyáltalán bármilyen korlátozás is helyt foglalhasson. A német birói gyakorlat magát az orvosi vagy ügyvédi praxis eladását is a jó erkölcsökbe ütköző szerződésnek minősíti.

21. Tilosak természetesen mindazon ügyletek, melyek közhivatalnoknak a büntető törvénykönyv szerint minősülő megvesztegetésére irányulnak. Ezekről eltekintve azonban a jó erkölcsökbe ütközhetik valamely szerződés akkor is, ha tartalmát megvesztegetés jellegével bíró szolgáltatás képezi, anélkül, hogy épen a büntető törvénybe ütköző cselekmény forogna fenn. Az u. n. magánjogi megvesztegetés esete forog fenn péld. ha valaki díjakat köt ki magának az esetre, ha egy rendezendő kiállításon egyes kiállítóknak kiállítási díjakat szerez, mert „az eredmény alkalmas arra, hogy a közönséget a kitüntetett árúk valódi becse iránt megtévessze és így jogilag az üzleti forgalomban megkivántató tisztességbe, illetve a jó erkölcsökbe ütközik“ (Curia 1900. jún. 30. G. 568.). Semmis

lehet valamely ügylet azért is, mert megkötésénél az alkalmazott a vele szerződő másik fél által megvesztegetett, „ami már magában véve „turpis causa“-t állapít meg. (Budapesti tábla 1900. szept. 20. G. 68.)

Az utóbbi esetben azonban tulajdonképen nem maga az ügylet ütközik a jó erkölcsökbe, hanem a megkötése körül alkalmazott eszközök, ép úgy mint például a megtévesztés vagy megfélemlítés esetében. Megállapítható azonban az idézett ítéletből, hogy egy magánalkalmazottnak megvesztegetésére irányuló ügylet maga, mint a jó erkölcsökbe ütköző, mindenesetre semmis lesz. Nem képez a Curia szerint tiltott szerződést, ha valaki egy fegyelmi eljárás és kieszközlendő végkielégítés körüli eljárásért, az utóbbinak bizonyos százalékát köti ki magának (1891. május 21. 9161.).

22. Az egyén gazdasági szabadságát túlságosan korlátozza és ennyiben a közrendbe ütközőnek tekinthető az a szerződés, melylyel valaki jövőbeli egész vagyonát vagy e vagyon hányadát másra átruházza vagy haszonélvezetül átengedi. Az ilyen szerződések érvényessége tekintetében birói gyakorlatunk támpontot nem nyújt. A jelzett szempontból azonban az ilyen szerződéseket, amennyiben ingyenesek, semmiesetre sem, de a visszterheseket is csak annyiban ismerhetjük el érvényeseknek, amennyiben a jövőbeli vagyon átruházása nem jelenti az egyén jogképességének teljes feladását. A jövőbeli vagyonra vonatkozó társasági szerződés, amikor az átruházó mint a társaság tagja részese marad a szerzendő vagyonnak, érvényesnek elismerhető, de az életjáradéki és kikötményi szerződések csupán az illető jelenlegi vagyonára nézve jöhetnek létre. Az Erdélyben hatályban lévő osztrák ptk. 944. §-a szerint a jövőbeli vagyon elajándékozása csupán annak felére hatályos, visszterhes szerződést, nevezetesen társasági szerződést ellenben lehet kötni az egész jövőbeli vagyonra nézve is és az 1177., 1178., 1180. §-ok csak vélelmet állítanak fel arra nézve, hogy a szerződés csak a meglévő és nem a jövőbeli vagyonra vonatkozik.

A magyar polg. ptk. tervezete 958. §-ában, a német ptk. mintájára semmieseknek jelenti ki a jövőbeli vagyonra vonatkozó összes, úgy ingyenes, mint visszterhes szerződéseket.

A jövőbeli vagyonról való szerződés egy különös és leginkább előforduló esetét képezi *a még meg nem nyílt örökségről* való szerződés, melynek fogalma alá esik úgy a várományos örökösnek más esetleges, végrendeleti vagy törvényes örökös javára az örökhagyó hozzájárulása nélkül történt lemondása, valamint az öröklendő

vagyonnak harmadik személyre egyáltalán való átruházása. Nem tartozik ellenben ide az örökségről való tulajdonképeni lemondás, mely a lemondó és az örökhagyó között kötött szerződéssel jön létre és feltétlenül érvényes. Úgyszintén nem tartozik ide a már megnyitott örökség átruházása, eladása, visszautasítása (lemondás).

A még életben lévő örökhagyó után remélt örökség tárgyában kötött szerződéseket (pactum de hereditate tertii viventis) már a római jog a contra bonos mores elv alapján általában semmisenek tekintette. Erdélyben, az ott hatályban lévő osztrák polg. tkv. 879. § 4. pontja értelmében ezen szerződések tényleg tiltó törvénybe ütköznek és ennél fogva semmisenek. Magyarországon azonban a Curia gyakorlata ezen szerződéseket érvényeseknek tekinti. „Az öröklési jogról harmadik személy javára való lemondás tiltó jogszabályba nem ütközik“ (212/1894. sz.). „Az a szerződés, amelylyel a várományos örökösök egymásközti öröklési igényeiket még az örökhagyó életében, tehát az örökség megnyitása előtt szabályozzák, sem tiltó jogszabályba, sem a jó erkölcsökbe nem ütközvén, dacára hogy a fenforgó szerződés nem a közös apával, hanem annak életében egyik várományos örökösével kötött meg, az érvényesnek tekintendő“ (1904. jun. 22. 5879.). „Az örökös öröklési igényéről még annak megnyitása előtt is érvényesen rendelkezhetik és arra nézve kielégítést elfogadhat“ (1905. okt. 11. 7197.).

A magyar polg. tkv. tervezete azonban nem hagyta figyelmen kívül azt az erkölcsi mozzanatot, mely az élő ember hagyatékával előre való kereskedést tiltja és hozzávéve ehhez azt, hogy a jövőbeli örökségeknek a jogi forgalomba való bevonása nem tekinthető gazdasági szükségletnek és emellett az ily szerződések könnyen nyújtanak alkalmat a könnyeiműség kizsákmányolására, 1951. §-ában azokat általában véve semmiseneknek declarálta és csupán az örökhagyó törvényes örökösének engedi meg a jövőbeli hagyatékáról való szerződést. E kivételt méltánylandó gazdasági szempontok indokolják, különösen a kisgazdaság körében, a szülők részéről való vagyonátadások, a testvérek közti vagyonegyezségek stb. alkalmával.

Fennálló jogunk szerint azonban, a Curia eddigi gyakorlata alapján, a még élő örökhagyó utáni hagyatékáról való szerződéseket, lemondásokat, kielégítéseket, örökségeladásokat stb. a jó erkölcsökbe ütközőknek nem tekinthetjük és azokra a közj. törv. 59. §-át nem alkalmazhatjuk.

H. Sz.

Ügyvédi nyugdíjintézet.

Az igazságügyminister által a képviselőház elé terjesztett és már az igazságügyi bizottság által is letárgyalt, és csekély módosításokkal elfogadott ügyvédi nyugdíj-törvényjavaslat az ügyvédi nyugdíjintézetet kényszer alapon és országosan szervezi. Maga ez a szervezés semmiféle mintára nem támaszkodik és nemcsak eredetisége, de — amennyire gyakorlati tapasztalatok nélkül ilyen ítélet megkoczkáztatható — czélszerű volta, egyszerűsége és előreláthatólag olcsó igazgatása által tűnik ki.

A javaslat szerint minden ügyvéd, aki valamely kamarának bejegyzett tagja, a törvény életbelépésével szükségképen tagja lesz a nyugdíjintézetnek. Jövendőben pedig az ügyvédi kamara lajstromába való bejegyzés fogja ipso facto a nyugdíjintézeti tagságot megalapítani. Maga a nyugdíjintézet azonban a kamaráktól függetlenül az egész országra kiterjedő egységes és önálló jogi személy lesz, a kamarák csak — mindegyik a saját területén — a nyugdíjintézeti tagok nyilvántartását, a nyugdíjjárulékok behajtását és a nyugdíjintézet pénztárába való befizetését fogják elvégezni. Tehát közvetítő szerepük lesz a nyugdíjintézet és annak tagjai között, és egyúttal a közigazgatásnak egy fontos és költséges részét veszik le díjmentesen az intézet vállairól. Helyzetük és szerepük azonban az intézet és annak tagjai között nem a pusztán közvetítésre fog szorítkozni, mert magánjogi felelősségük is lesz, nemcsak a behajtott díjakért, hanem a kamarai tagok nyugdíjjárulék fizetési kötelezettségeért is általában; úgy hogy a nyugdíjintézet a kamarákban minden egyes intézeti tagért egyúttal szavatost is kap. A szavatosság azonban a kamara hibája nélkül behajthatlanná vált járulék-tartozásra ki nem terjed. Hogy az intézet ebben az utóbbi irányban biztosítva legyen, a törvényjavaslat azt a hathatós intézkedést tartalmazza, hogy amelyik intézeti tag nyugdíjjárulék fizetési kötelezettségének eleget nem tesz, az előzőleg megkisérlendő végrehajtás sikertelensége esetében, a kamarai tagok sorából törlendő, tehát kenyerét veszti. Ezt a jogkövetkezményt a törvényjavaslat incidentaliter a kamarai tagsági járulékokra is kiterjeszti. Miután ezideig a kamarai tagsági járulékoknak, jóllehet hasonló drákói következménytől az ügyvédeknek tartaniok nem kellett, csak 10—15%-a maradt behajthatlan, joggal föltehető, hogy jövőben nemcsak a kamarai járulékok, hanem ami a törvényjavaslat ebbeli rendelkezésének tulajdonképeni célja, a nyugdíjintézeti járulék is, elenyésző töredék kivételével, teljesen be fog folyni, és így az

intézet vagyoni mérlege erről az oldalról mondható hogy a lehető legjobban biztosítva lesz. Fizetetlenül a nyugdíjjárulékoknak bizonyára csak az a töredéke fog maradni, mely a nyugdíjintézeti tagok valóságos keresetképtelensége vagy nyomora miatt válik behajthatatlanná. Hogy az intézet még ezeket a járulékokat se veszítse el teljesen, a javaslat megengedi, hogy a kamarák esetről-esetre egyes fizetéképtelen tagjaikat az évi kamarai illetmény és illetve a nyugdíjjárulék megfizetése alól felmentsék, de úgy, hogy ezen tagok helyett az így elengedett díjat maga a kamara fizesse be az országos nyugdíjintézetbe. Ez az intézkedés mindenesetre nagyban fogja emelni a kartársi szolidaritást, a testületi összetartást egy nagyon értékes erkölcsi kapocszal fogja erősíteni. Azokban az esetekben, melyekben a kamara nem fogja méltányosnak vagy indokoltnak találni, hogy egyik vagy másik tagja terhét a kamara összessége vegye magára, a késedelmesen fizető nyugdíjintézeti tagra sem fog azonnal lesújtani az ügyvédi lajstromból való törlés veszedelme. A javaslat t. i. az utólagos fizetésre egy egész évi haladékos nyújt. Azután először a végrehajtás, majd az árverés következik és ennek sikertelensége esetében az ügyvéd folyamodhatik a kamarához a hátralékos illetmények alól való felmentése iránt, amit a kamara bizonyára csak akkor fog megtagadni, ha az ügyvéd nem tudja igazolni, hogy szerencsétlenség folytán vagy önhibáján kívül nem tehetett eleget fizetési kötelezettségének. Az ilyen esetben hozott kamarai törlési határozat ellen az ügyvéd felebbezéssel élhet a kir. Curia ügyvédi tanácsához, és hogyha a törlést kimondó határozat jogerőre emelkedése előtt összes hátralékait befizeti, az ellene folyamatba tett kizárási eljárás magától megszűnik. De még a megtörtént törlésnek sincs fegyelmi jellege, tehát az ilyen módon a kamara lajstromából törölt ügyvéd, mielőtt a törlés után annak jogerőre emelkedéséig felmerült összes hátralékait lefizeti, magát ugyanazon vagy más kamaránál újból bejegyeztetheti. De ebben az esetben nyugdíjintézeti tagsága nem bír visszaható erővel, hanem az új felvétellel kezdődik.

A nyugdíjintézet szervei a közgyűlés, az igazgatóság és a felügyelőbizottság. A közgyűlés áll az intézet tisztviselőiből (az intézet elnöke, helyettes elnöke, titkára, ügyésze és pénztárnoka), akiket a közgyűlés az intézet tagjai közül viszonylagos szótöbbséggel az alapszabályokban meghatározandó időre választ meg; továbbá az ügyvédi kamarák közgyűlései által három évre választott

kiküldöttekből. Mindegyik kamara legalább egy közgyűlési kiküldöttet választ, amely kamarának 75-nél több tagja van, minden 75 tag után egyet. Az ország 27 kamarájában 1907. év végén 5774 ügyvéd lévén bejegyezve, amihez még a fiumei törvényszéknél bejegyzett 20 ügyvéd járul, ezidőszerint a nyugdíjintézeti közgyűlés 94 ilyen kiküldöttet, az intézet tisztviselőivel együtt 99 tagot számolna. Az igazgatóság a közgyűlés által három évre választott tíz rendes tagból, négy póttagból és az intézet tisztviselőiből; a felügyelőbizottság pedig hasonló módon és időtartamra választott öt rendes tagból és két póttagból áll. A nyugdíjintézet megalakulását a javaslat törvényerőre emelkedése után, a részvénytársaságok megalakulásának analogiája szerint fogantatba veendő autonom aktusnak tervezi, önálló, az alakuló közgyűlés által megállapítandó s az igazságügyminister által jóváhagyandó alapszabályokkal, melyeknek maga a javaslat, illetve a törvény úgy igazgatási, mint magánjogi szempontból csupán a kereteit adja meg, amely utóbbiak elég tágak ahhoz, hogy a nyugdíjintézetnek mindkét irányban a lehető legteljesebb fejlődési képességét biztosítsák. A nyugdíjintézeti szervek hatáskörének megállapítása is legnagyobb részt ezen alapszabályok számára van fenntartva. A törvénytervezet a közgyűlés hatáskörébe, a nyugdíjintézet szerveinek megválasztásán kívül, az alapszabályok megalkotását és módosítását, az évi számadások jóváhagyását és a mérleg megállapítását; a felügyelőbizottság hatáskörébe az évi számadások és mérleg megvizsgálását s az igazgatóság működésének ellenőrzését utalja.

Nevezetes rendelkezése a törvénytervezetnek az, hogy a felügyelő-bizottság ellenőrzése mellett a közgyűlésnek feladatává teszi, miszerint az évi mérlegen felül minden ötödik évben az intézet matematikai mérlegét is felülvizsgálja és esetleg újból megállapítsa. Ez a rendelkezés minden nyugdíjintézetnek gyakorlati szempontból legfontosabb kérdését, az állandó fizetőképességet érinti. A legczélszerűbben és legleleményesebb módon kiesztelt igazgatás is hiábavaló, hogyha azok a számítások nem megbízhatók, amelyek az intézet bevételei és kiadásai közti egyensúlyt hivatják minden időre biztosítani. Be kell vallanunk, hogy a törvénytervezetnek a matematikai mérleg ezen időszakonként való felülvizsgálata és esetleg újból megállapítása iránti rendelkezése bizonyos aggályokat kelt bennünk. Mert matematikai igazság csak egy van. Vagy helyesek azok a számítások, melyeknek alapján az

évi járulékok egyszer megállapítva lettek és akkor azok helyesek fognak maradni minden időkre és revízióra nem fognak szorulni. Revízió eshetőségének megállapítása nem egyéb, mint bevallása annak, hogy a számítási alapok nem egészen fixek. Pedig kell hogy ilyenek legyenek, miután ilyenek lehetnek. Aki egy nyugdíj-intézetet alapít, ha azt a saját lábára akarja állítani, azaz kizárólag a tagdíjjárulékokból fenntartani, annak számításait a járadék-biztosítás elvei szerint kell eszközölnie. De ebben az esetben számításai, megbízható élettartami táblázatok és megfelelően alacsony kamatláb mellett, az intézet fizetőképességét a föltétlen bizonyosság színvonalára fogják emelni. Ez a bizonyosság hasonló megalapozás mellett csak a biztosítottak csekély száma mellett lehetne némi-kép ingadozó, mert az élettartami táblázatok igazsága nem az egyes esetek igazságát, hanem a nagyszámú esetek átlagának igazságát jelenti. Az ügyvédi nyugdíjintézet azonban 6000 taggal eléggé széles alapon fog nyugodni ahhoz, hogy az élettartami feltevéseket a valóság igazolhassa.

Mi a célja tehát a matematikai alapok öt évről öt évre tervbevett revíziójának? Sajnos, a javaslat indokolása, mely különben oly kimerítő, a tervezet pénzügyi szempontjait kevésbé világítja meg s ami jelesen az úgynevezett matematikai alapokat illeti, ezekről ugyan szót tesz, avval a megnyugtató kijelentéssel, hogy az ellátási igények mérvének és összegének megállapítása szakszerű számítások útján történt, de ezek tekintetében az annyira kívánatos részletes ismertetésbe nem bocsátkozik, a szakértői véleményt sem közli. Ilykép az olvasónak nincs módjában abbéli aggályait eloszlatni, hogy az intézet az alacsony évi járulékokkal arányban nem álló, túl magas ellátást biztosít tagjainak. Volt már példa rá, hogy bizonyos pythikus fogalmazású szakértői véleményből, kitűnő jogászok olyan következtetéseket vontak le, melyek a szakértői vélemény valódi értelmével semmiképp sem voltak összeegyeztethetők.

Maga a törvénytervezet az évi járulékoknak csak minimumát és maximumát állapítja meg, az elsőt 60, a másodikat 120 koronával, a létesítendő intézetre bízván, hogy ezen határok között az évi járulékok nagyságát megállapítsa és idővel esetleg megváltoztassa. Hogy az ezen határok között megállapítandó évi járulék milyen fokú ellátásra fog igényt adni, arra nézve a törvénytervezet indokolásához csatolt négy táblázat szolgál útmutatással. Ezeket a táblázatokat a következőkben közöljük.

Ha az évi járulék 60 korona.

Ha a tagság kezdetén az intézeti tag éveinek száma volt:	Az intézeti tag évi ellátási összege munkakép-telenség esetében (14. §)	Az elhalt intézeti tag családtagjait illető évi ellátási összeg (15., 16. §§)	A családtagok évi ellátási összege, ha az intézeti tag saját ellátásáról lemond (20. §)	Egyszersmindenkora szóló díj az ellátási összeg egyszeres emelése (21. §)
25	310	620	880	1040
26	298	598	852	1026
27	290	578	828	1012
28	280	560	804	996
29	270	540	776	982
30	262	524	756	966
31	254	508	736	952
32	244	488	716	936
33	236	472	696	920
34	230	460	676	902
35	222	444	660	886
36	216	432	640	868
37	208	416	620	852
38	202	404	608	834
39	196	392	588	816
40	192	382	576	798
41	186	372	560	780
42	180	360	548	760
43	176	352	532	740
44	172	344	520	720
45	168	336	508	700
46	164	330	496	680
47	162	324	488	660
48	160	318	480	640
49	158	316	476	618
50 és ezen felül	156	314	472	598

Ha az évi járulék 80 korona.

Ha a tagság kezdetén az intézeti tag éveinek száma volt:	Az intézeti tag évi ellátási összege munkaképtelenség esetében (14. §)	Az elhalt intézeti tag családtagjait illető évi ellátási összeg (15., 16. §§)	A családtagok évi ellátási összege, ha az intézeti tag saját ellátásáról lemond (20. §)	Egyszersmindenkorra szóló díj az ellátási összeg egyzszeres emelésére (21. §)
25	414	826	1172	1386
26	398	796	1142	1368
27	386	770	1104	1348
28	372	746	1066	1328
29	360	720	1034	1308
30	350	698	1008	1288
31	338	678	982	1268
32	326	650	954	1248
33	316	630	928	1226
34	308	614	902	1204
35	296	592	880	1182
36	288	576	854	1158
37	278	554	826	1136
38	270	538	810	1112
39	262	522	784	1088
40	254	510	768	1064
41	248	496	746	1038
42	240	480	730	1012
43	234	470	710	988
44	228	458	694	960
45	224	448	678	934
46	220	440	661	908
47	216	432	650	880
48	212	424	640	852
49	210	422	634	824
50 és ezen felül	210	420	632	796

Ha az évi járulék 100 korona.

Ha a tagság kezdetén az intézeti tag éveinek száma volt:	Az intézeti tag évi ellátási összege munkaképtelenség esetében (14. §)	Az elhalt intézeti tag családtagjait illető évi ellátási összeg (15., 16. §§)	A családtagok évi ellátási összege, ha az intézeti tag saját ellátásáról lemond (20. §)	Egyszersmindenkorra szóló díj az ellátási összeg egyzszeres emelésére (21. §)
25	516	1032	1464	1732
26	496	994	1428	1708
27	480	962	1380	1684
28	466	932	1354	1660
29	450	900	1292	1636
30	436	874	1260	1612
31	424	848	1228	1584
32	406	812	1192	1558
33	394	788	1160	1532
34	384	768	1128	1504
35	370	740	1100	1476
36	360	720	1068	1448
37	346	692	1032	1418
38	336	672	1012	1390
39	326	652	980	1360
40	318	638	960	1328
41	310	620	932	1298
42	300	600	912	1266
43	294	588	888	1234
44	286	572	868	1200
45	280	560	848	1168
46	274	550	828	1134
47	270	540	812	1100
48	266	530	800	1061
49	264	528	792	1032
50 és ezen felül	262	524	788	996

Ha az évi járulék 120 korona.

Ha a tagság kezdetén az intézeti tag éveinek száma volt:	Az intézeti tag évi ellátási összege munkaképtelenség esetében (14. §)	Az elhalt intézeti tag családtagjait illető évi ellátási összeg (15., 16. §§)	A családtagok évi ellátási összege, ha az intézeti tag saját ellátásáról lemond (20. §)	Egyszersmindenkorra szóló díj az ellátási összeg egyszeres emelése (21. §)
25	620	1240	1760	2080
26	596	1196	1704	2052
27	580	1156	1656	2024
28	560	1120	1608	1992
29	540	1080	1552	1964
30	524	1048	1512	1932
31	508	1016	1472	1904
32	488	976	1432	1872
33	472	944	1392	1840
34	460	920	1352	1808
35	444	888	1320	1772
36	432	864	1280	1736
37	416	832	1240	1704
38	404	808	1216	1668
39	392	784	1176	1632
40	384	764	1152	1596
41	372	744	1120	1560
42	360	720	1096	1520
43	352	704	1064	1480
44	344	688	1040	1440
45	336	672	1016	1400
46	330	660	992	1360
47	324	648	976	1320
48	318	636	960	1280
49	316	632	952	1236
50 és ezen felül	314	628	944	1196

Ellátási igény tehát kétféle lesz: rokkantsági és özvegyi, illetve árvaellátás. A kettő rendszerint egymással kombinálva lesz. De ha a nyugdíjintézeti tag mindjárt tagsága kezdetén a rokkantsági ellátásról lemond, a kombinatív ellátás helyett egyedül az özvegyi, illetve árvaellátás marad meg, mely ebben az esetben a rendesnél tetemesen magasabb. A rokkantsági ellátás akkor jár, ha az intézeti tag munkaképtelenség okából az ügyvédi gyakorlattól felfüggesztetett és az ügyvédi lajstromból töröltetett. Csak az olyan tag törülhető vagy függeszthető fel e czímen, aki az ügyvédség gyakorlására betegség vagy testi fogyatkozás miatt tartósan vagy végképen képtelenné válik. A törlést az intézeti tag maga is kérheti. Felfüggesztés esetében az ellátás csak a felfüggesztés tartamára jár. Az ellátásnak ebben a kategóriájában 10 évi holt idő (karenzia) van megállapítva. Az intézeti tag özvegye akkor veheti igénybe a biztosított ellátást, ha férje a halált közvetlenül megelőző öt év alatt szakadatlanul tagja volt az intézetnek és házasságuk a férj intézeti tagsága alatt legalább két évig tartott, s a nő férjével annak halálakor közös háztartásban élt. A gyermekek akkor, hogyha özvegy nem maradt, vagy újra férjhezment, vagy ellátási igényéről lemondott, vagy meghalt, és az elhalt atya a halált közvetlenül megelőző öt év alatt szakadatlanul tagja volt az intézetnek. Az özvegy az ellátást haláláig vagy újra férjhez menetelég, a gyermekek addig követelhetik, amíg a legutolsó is 18-ik életévét betöltötte. Az ellátási igények ezen kategóriájára tehát öt évi holt idő van megállapítva.

Az évi járulékok egyszer és mindenkorra teljesített tőkefizetéssel meg nem válthatók, de — és ez a legföltűnőbb rendelkezése a javaslatnak — minden intézeti tagnak jogában áll, hogy az évi járulékokkal biztosított ellátási igényeket többszörözze azáltal, hogy a táblázatok utolsó rovatában kitüntetett tőkét, mint egyszer és mindenkorra szóló díjat annyiszorosan megfizeti, ahányszorosan az ellátási igényt többszörözni óhajtja. Határt ennek a többszörösítésnek a törvényjavaslat nem szab. Ez a körülmény, valamint az is, hogy ezek az egyszeres tőkebefizetések — úgy mint a tervezett nyugdíjjárulékok egyáltalában — magasság tekintetében az intézeti tag korával csökkenő arányban vannak megállapítva, ahelyett hogy fokozódnának, még meglepőbbé teszi az egész rendelkezést. Igaz, hogy idővel a korkülönbség szerinti fokozatok majdnem teljesen el fognak tűnni, mert a tagság kezdete az

ügyvédi lajtsromba való bejegyzés időpontjával fog összeesni, ez pedig, kivételektől eltekintve, általában a pályaalapítás korára esik. De addig egy emberöltő fog elmúlni, s az ezen idő alatt felszaporodó terhek, ha az intézet mérlegét meg nem billentették, annak oka — szakszerű matematikai alapon állván az intézet — nem lehet másban mint abban, hogy a fiatalabb intézeti tagok járuléka magabban vannak megszabva annál az összegnél, melyet az élettartami táblázatok szerint valószínű tagsági tartamuk jogosultta tesz. A tervezet szerint ha egy 50 éves (sőt idősebb) ügyvéd évi 60 koronás járulékan fölül egyszer és mindenkorra 5980 koronát az intézetbe befizet, és egyúttal saját munkaképtelenségi ellátásáról lemond, úgy özvegyének és árváinak évi 5192 korona ellátási összeget biztosít. Miután, mint említők, szakértői vélemény az indokoláshoz nem csatoltatott, csak egy nagy kérdőjelet tehetünk a javaslat ezen intézkedése mellé. Alig is fog ez a kérdés másként megoldathatni, minthogy az alkotandó alapszabályok az ellátási igények többszörözési jogát korlátozni, sőt bizonyos korhatáron fölül teljesen kizárni fogják. Jóllehet a javaslat szerint az alkotandó alapszabályok a törvény rendelkezéseit nem módosíthatják s így kérdésnek marad az is, hogy a többszörözés törvényadta jogát az alapszabályok érinthetik-e majd egyáltalában. Az alapszabályok különben a javaslatnak sok tekintetben kiegészítésére lesznek hivatva. Így egyebek közt nézetünk szerint gondoskodásnak kell történni aziránt is, hogy az egyszer és mindenkorra való tökebefizetések a munkaképtelenségi ellátásról való lemondással kapcsolatosan, a tíz évi holt idő megkerülésére, illetve felére való leszállítására fel ne használtassanak.

Hogy az ügyvédi nyugdíjintézet kényszeralapon országos szervezettel egyáltalán megvalósul, az újabb bizonyossága annak a nagy hatalomnak, melylyel az ügyvédség mai nap hazánkban rendelkezik. Hogy ezt a hatalmat az ügyvédség mérséklettel fogja használni, hogy igazságügyünk további fejlődése ezt a hatalmat megsínyleni nem fogja, azt reméljük és hisszük. Ezúttal egy olyan alkotással állunk szemben, mely erkölcsi és anyagi kihatásaival ezt a hatalmat mindenestre még növelni fogja a területi szervezettség tökéletesítése és megerősítése útján. Jogosultságát az erre irányzott törekvésnek nem lehet elvitatni, rokonszenvünk számára eleve biztosítva volt. Hogy magát az ügyvédi kérdést, melynek ugrópontja a túlzásfoltosság és fenyegető keresethiány, az

ügyvédi nyugdíjintézet nem fogja megoldani, az bizonyos. Sőt ellenkezőleg. Javulván, aminthogy kétségtelenül javulni fognak, a nyugdíjintézet révén az ügyvédi hivatás anyagi biztosítékai, növekedni fog az ügyvédi pályára toluóknak a száma is. És így az új törvény az ügyvédi kérdést inkább kiélesíteni fogja.

—t.

A végrehajtási törvény novellája.

Azon igazságügyi törvényjavaslatok között, melyek előreláthatólag már legközelebb a képviselőház plénumában tárgyalásra kerülnek, bizonyára a végrehajtási törvény novellája az, melyet a legszélesebb körökben nyilvánuló érdeklődés kísér. Alig van törvényünk, mely ellen annyi panasz hangzott volna fel, mint az 1881 : LX. t.-cikk ellen. A szegényebb, különösen a mezőgazdasággal foglalkozó nép anyagi tönkretételének, a kivándorlás folytonos emelkedésének egyik főokát a végrehajtási törvény hibás rendelkezéseiben látják. A legsürgősebb panaszokon segíteni, a végrehajtási törvény legnagyobb hibáit orvosolni törekedett az igazságügyi kormány a novella benyújtásával. Teljesen új végrehajtási törvényt alkotni, csupán a polgári perrendtartás, valamint az anyagi és alaki telekkönyvi jognak újabb szabályozásával kapcsolatosan tartja megfelelőnek. A javaslat célja ehhez képest: a végrehajtást szenvedő vagyoni existenciáját a lehetőségig megóvni; az árverésen való elkótyavetyélést megakadályozni és a végrehajtási eljárás költségeit lehetőleg csökkenteni. Nem terjeszkedik ki a javaslat ennél fogva oly intézkedésekre, melyek a mai végrehajtási eljárás egész szerkezetének megváltoztatásával járnának. Nevezetesen érintetlenül hagyja a mai bírósági végrehajtói intézményt, melynek államosításától volna leginkább várható a végrehajtási eljárás olcsóbbá tétele. Ép úgy fentartja a teljesen felesleges és csupán költséget okozó végrehajtási kérvényt, mely bátran eltörölhető és a francia és német birodalmi perrend mintájára a jogerős ítéletre vezetendő végrehajtási záradékkal volna pótolható.

Az adós vagyoni existenciájának biztosítása végett a javaslat mindenekelőtt 2. §-ában, mely a mai v. t. 51. §-ának helyébe lép, az életszükségletek közé tartozó és a kereset folytatásához szükséges tárgyakat a lehető legtágabb mértékben kivonja a végrehajtás alól. A leglényegesebb újítások a következők: A 2. § 7. pontja

kiterjeszti a végrehajtás alóli mentességet tisztviselőknek, hivatalnokoknak, lelkészeknek, tanároknak és tanítóknak, közjegyzőknek, ügyvédeknek, orvosoknak, mérnököknek, íróknak és művészeknek hivatásuk gyakorlásához tartozó könyveire, irataira, mintáira, műszereire és segédeszközeire. A 2. § 10. pontja a végrehajtást szenvedőnek és háznépének a háztartáshoz szükséges házi- és konyhabútort, edényeket, főző- és evőeszközöket, kályhákat és tűzhelyeket, a ruházódáshoz szükséges tárgyakat, a szükséges ágy- és fehérneműt veszi ki a foglалás alól. Kétségtelenül ez a novella leglényesebb, de egyszersmind legkényesebb rendelkezése is. Mert igaz ugyan, amint az indokolás felemlíti, hogy ezzel az igényperek száma tetemesen csökkenni fog, azonban kétségtelen, hogy viszont ilyen laza és határozatlan szövegezés mellett az előterjesztések száma fog óriási mértékben növekedni. Hogy mi a „szükséges“ házi-bútor, ruha- és fehérnemű és mennyi az, mindenki által ugyanis másképp értelmezhető, különösen mikor a javaslat még azt sem mondja ki, hogy a szükségét a végrehajtást szenvedő társadalmi állásához képest kell megállapítani. A „szükséges“ szónak a „nélkülözhetetlen“-nel való felcserélése, egyes bútordaraboknak (ágyaknak) vagy 1—2 szoba- és konyhabútornak kijelölése mindenestre nagyobb biztonsággal járó állapotot teremtene. Az igényperek nagy részének kiküszöbölése pedig más módon, nevezetesen oly intézkedés felvételével volna elérhető, hogy a foglалás alá eső közös háztartásbeli ingók a házastársak bármelyikének tartozása alapján igénybevehetők legyenek, hacsak a tulajdonjog a házasság megkötése alkalmával házassági szerződésben fenn nem tartatott. Nevezetes újítás a javaslatban az is, hogy az 51. § ut. bekezdésének elhagyása folytán a háztulajdonos sem foglalhatja le a házbér erejéig az általában le nem foglalható tárgyakat. A javaslat azonban nem mondja ki, hogy a foglалás alól mentes tárgyakat ne lehessen lefoglalni az adós beleegyezésével sem. Pedig kívánatos lenne, hogy a javaslat 9. §-a, mely a mai törvénnyel egyezően kimondja, hogy a hivatalnoki illetményekre vonatkozó mentességekről való lemondás és egyezkedés hatálytalan, kiterjesztessék az ingómentességekre is, mert különben a jövőben a kis ember, ha a javaslat folytán bizonyára erősen restringált hitelét csak némileg igénybe akarja venni, kénytelen lesz ingóit a hitelező által előre lefoglaltatni, amiáltal hitele ismét csak drágulni fog.

A 2. § 15. pontja az élelmi-, tüzelő- és világítószerekre

nézve fennálló mentességet felemeli 15 napi szükségletéről egy havira és kiterjeszti ezen szerek hiányában a beszerzésükhöz szükséges készpénzösszegre is. A 16. pontban pedig a végrehajtás alól kiveti azt a készpénzösszeget, amennyivel a végrehajtást szenvedőnek és háznépének szükséges lakbérlet költségei egy negyedévre fedezhetők. A javaslat ezen rendelkezései egyrészt kissé túlmennek a határon, nem lévén semmi biztosíték arra nézve, hogy a meghagyott készpénz tényleg arra a célra fog fordítottani, másrészt a gyakorlatban feleslegesek, miután a javaslat sem adja meg a személymotoszás jogát, másképp pedig készpénz alig szokott foglалás alá kerülni.

Az összes ingómentességek alól kivétel állapítatik meg oly végrehajtásnál, mely az illető dolog vételárának behajtására irányul (3. §), ami nemcsak a hitelező, hanem a végrehajtást szenvedő szempontjából is szükséges, mert különben péld. egy vagyontalan nő nem kaphatná meg hitelbe a keresetéhez szükséges varrógépet.

Külön gondoskodik a javaslat a végrehajtást szenvedők egyes kategóriáiról.

A kisiparosoknál a munkaszereken kívül a foglалás alól mentes anyagkészlet értékét 100 K-ról felemeli 150 K-ra (2. § 14.).

A mezei gazdálkodók érdekében, a mai törvény szerint mentes legfeljebb 5 hectoliter vetőmag helyett kivonja a végrehajtás alól a 12 kataszteri hold szántóföld műveléséhez szükséges vetőmagot, igavonó jószágot, gazdasági eszközt és trágyát egyáltalán (2. § 18.); a ma is mentes 1 tehén, vagy 4 juh vagy 4 kecske foglалás alól mentes takarmányát 1 haviról felemeli egy félévire (2. § 17.), sőt a nagyobb mezőgazdaságokról is gondoskodik, amennyiben a 12 katasztrális holdat meghaladó gazdaságnál is az igavonó jószágnak és a gazdasági eszközöknek végrehajtás alá vonását, mely ma korláthoz kötve nincsen, olyképp korlátozza, hogy ezek márcz. 15-től november 15-ig árverés alá nem bocsáthatók (14. §).

A köz- és magánalkalmazottak és hozzátartozóik járandóságainak legfoglалásánál a javaslat a foglалásmentes összegeket felemeli, és pedig miután az igazságügyi bizottság az eredeti javaslatnak azt a hibáját, hogy köz- és magántisztviselők illetményeinek lefoglалhatása között különbség tétetik, már eliminálta, mindkét kategóriánál 2000 K-ra, a mai 1600, illetve 1000 K helyett (5—12. §§). Új szabályok állítanak fel a kincstári követelésekre nézve köztisztviselőkkel szemben. Az államkincstár a fizetési elő-

legből eredő követelése tekintetében elsőbbséggel nem bír, ellenben más követelésekre nézve igen, mert különben pl. fegyelmi büntetés, pénzbírság behajtható esetleg nem volna. A kincstár mind azelőltre, mind egyéb követelésre nézve a foglalásmentes összeget is igénybeveheti. A foglalásmentes nyugdíj 1200 K-ra emeltetik fel, az özvegyek járandóságai pedig, melyek ma bizonyos korlátok mellett lefoglalhatók, teljesen kivételnek a végrehajtás alól. Ezen végrehajtási korlátozások alól a mai törvény szerint is kivételek vannak megállapítva az esetre, amikor a végrehajtás az adós ellen feleségét, törvényes leszármazóit vagy szülőit illető tartás miatt irányul. A javaslat szerint azonban ezen kedvezmény megilleti nemcsak a szülőket, hanem a felmenőket egyáltalán és a nem törvényes leszármazókat is. A foglalásmentes összeg felemeltetik 750 K-ra, illetve felmenőkkel szemben 1200 K-ra. Új rendelkezés, hogy a végrehajtást szenvedettnél talált készpénzből sem foglalható le oly összeg, mely a végrehajtás foganatosításától a járandóság legközelebbi esedékességéig terjedő időre a le nem foglalható járandóság összegének megfelel.

A javaslat 13. §-a azzal egészíti ki a végr. törv. 64. §-át, hogy a végrehajtás alól kiveszi az inségkölcsonöket, ösztöndíjakat, valamint hatóság által adományozott tanulmányi és utazási segélyeket.

A javaslat második célját, a túlalacsony áron való árverési eladás elleni intézkedést csupán az ingatlanokra nézve valósítja meg. Az ingóknál a megállapított tágkörű mentesség eleget tesz az adós érdekeinek. Az ingatlanoknál ellenben a javaslat nem valósíthatta meg azt az óhajt, hogy bizonyos ingatlanminimum egyáltalán a végrehajtás alól elvonassék, mert ez csak úgy volna megvalósítható, ha az ilyen ingatlanminimum jelzálogjoggal sem volna megterhelhető. Okvetlen szükségesek voltak tehát intézkedések legalább az ingatlanok elkótyavetyélésének megakadályozására. A javaslat 21. §-a kimondja ennél fogva, hogy házbéradó alá eső ingatlan az árverési hirdetményben megállapított kikiáltási ár felénél, egyéb ingatlan kétharmadánál alacsonyabb áron árverésen egyáltalán el nem adható. Más, ezen célra vezető rendszerek (pl. a fedezeti elv, mely szerint az árverésen az ingatlan csak oly áron adható el, amelyből az eljárás költségein kívül az árverést kérő hitelezőt megelőző jelzálogi követelések kitelnek) mellőzésével tehát a javaslat az osztrák végr. törv. nyomán a legkisebb ajánlat rendszerét fogadja

el. Ausztriában azonban az árverés alá kerülő ingatlanok kivétel nélkül előzetesen megbecsültetnek, míg nálunk az 1887 : LX. t.-cz.-nek a javaslat által fentartott 148. §-a szerint a kikiáltási ár adóalapon állapítatván meg, nem felel meg a tényleges becsértéknek. Míg ugyanis a házosztályadó és földadó alá eső ingatlanok kikiáltási ára tudvalévőleg mélyen a valóságos értéken alul marad, addig a házbéradó alapján megállapított kikiáltási ár, főleg Budapesten, a forgalmi értéknél is nagyobb. Az előbbieknél tehát a javaslat rendelkezése céltalan, az utóbbiaknál az árverésen való eladást sok esetben lehetlenné fogja tenni. Okvetlenül szükséges tehát, hogy az 1887 : LX. t.-cz. 159. és 160. §-ában megállapított eseteken kívül is a feleknek egyáltalán megengedjék, hogy az ingatlan becslését kívánják.

Ugyanezen ellenvetések hozhatók fel a javaslat 18. §-a ellen, mely a bánatpénzt kötelezően a kikiáltási ár 20%-ában állapítja meg, annak megakadályozása végett, hogy az árverésen nem komoly vevők résztvehessenek, akik a teljes vételért lefizetni nem képesek és csupán az ingatlan hasznainak élvezete végett tesznek ígéretet, vagy mint a végrehajtást szenvedettnek teljesen vagyontalan strohmann-jai aránytalanul óriási árt ígérve, különösen a mai törvény 172. §-a esetében több ingatlan közül egy jelentéktelen parcelláért, a komoly és eredményes árverést egyáltalán lehetlenné teszik. Az e fajta kijátszások ellen azonban a kötelező 20%-os bánatpénz, melyet különben az érdekelt hitelező ugyis kiköthet, a földadó alá eső ingatlanoknál egyáltalán nem használ, ellenben a városi házak árverését meddővé fogja tenni, mert kevesen fognak akadni, akik ilyen nagy összeget bizonytalan siker reményében készen tartani hajlandók lesznek. A javaslat 18. §-ának tárgyalása alkalmával az igazságügyi bizottság foglalkozott is azon kérdéssel, hogy miként lehetne a ma uralkodó visszaéléseket, nevezetesen a strohmannok által való aránytalanul magas beígéréseket és különösen azt megakadályozni, hogy a végrehajtást szenvedett a 172. §-ban foglalt jogával élve, úgy állapítja meg a sorrendet, hogy a legértéktelenebb parcellát bocsátja először árverés alá és strohmannjával azt az összes követeléseket fedező áron megvéteti. A bizottság által felvett rendelkezés az, hogy aki a kikiáltási áron felül ígér, tartozik megfelelően kiegészíteni a bánatpénzt, vagyis a többlet 20%-át is befizetni. Ezzel, noha a verseny korlátozásával fog járni, a földbirtok árverésénél űzött kijátszások-

nak tényleg eleje véteknék, nincsen tehát ok, hogy a 20°/o-os kötelező bánatpénz, mely, amint említettük, házaknál aránytalanul magas, továbbra is fentartassék.

A javaslat 18. § 2. bekezdése felmenti igen helyesen a kincstárt a bánatpénz letétele alól, aminek különösen nemzetiségileg exponált vidékeken lehet jelentősége, hogy bármely pillanatban megakadályozható legyen valamely ingatlanra arra nem való kezekbe való jutása.

Egyik leglényegesebb újítása a javaslatnak az 1881. évi IX. t.-cz. 156. §-ának módosítása. Ma ugyanis egy vagy több, de nem valamennyi tulajdonostárs ellen vezetett végrehajtás esetében mégis az egész ingatlanra rendeltelik el az árverés, ha annak tárgyát nem magasabb értékű, mint 400 K-s föld, 1000 K-s falusi belsőség, 4000 K-s vidéki vagy 10.000 K-s budapesti ház képezi.

Ez a rendelkezés már sok család saját hibáján kívüli romlását okozta. A javaslat 20. §-a ennél fogva az árverés elrendelését a végrehajtás alatt nem álló tulajdonostárs hányadára csak akkor engedi meg, ha azt valamennyi tulajdonostárs hitelesített beadványban kéri. Megfontolandó azonban, hogy az ilyen kis értékű ingatlan nem igen bírja el a közösség megszüntetésével járó költségeket és így az árverésen alig fog már most versenyző akadni, aki idegenekkel vagyonközösségbe kerülni, éveken át perelni és költeni kíván. Inkább a tulajdonostársaknak az árverésen való részvételét kellett volna megkönnyíteni, őket a bánatpénz letétele alól felmenteni. Különösen pedig, miután a vagyonközösségek túlnyomó része öröklés folytán áll be, az örökösödési eljárás keretében kellene gondoskodni a vagyonközösségek lehető elkerüléséről. Ma ezek a vagyonközösségek jobbra a felek és a hivatalos közegek nembánomságából erednek. A telekkönyv szerint vagyonközösségben levő tulajdonostársak az ingatlant természetben megosztva és elkülönítve bírják és használják. A hagyatéki tárgyaláson kötelezővé kellene tenni a felek felhívását a vázrajz szerinti elkülönítésre; a a közjegyzőnek ekörüli közreműködéséért díjat kellene megállapítani és csupán a felek kifejezett kívánságára a vagyonközösséget bekebelezni.

A javaslat 22. §-a még az utóajánlatra nézve tartalmaz újításokat. Az utóajánlattevő által előlegezendő újabb árverési költségeket „az előbbi árverés költségeihez mért összegben” állapítja meg és kimondja, hogy az utóajánlattevő maga azokat végleg

csak akkor viseli, ha ő veszi meg az ingatlant, míg más vevő az árverés költségeit az ígért vételáron felül viselni tartozik. Ezzel eltűnik az az anomalia, hogy az utóajánlattevő azért, mert az érdekelteket előnyhöz juttatta, még károsodjék is.

A javaslat harmadik célját, a végrehajtás olcsóbbá tételét, a következő rendelkezésekkel igyekezik elérni: Az 50 K-át meg nem haladó követeléseknél a végrehajtás hivatalból foganatosítottat és az ügyvédi közbenjárás költségei meg nem állapíthatók. A 10 K-án aluli követeléseknél a végrehajtás csak úgy rendelhető el, ha az adós a bíróság előzetes figyelmeztetésének nem tesz eleget (4. §). Az ingó-végrehajtásnál a becsüs alkalmazása általában eltöröltetik és különös szakértelmet igénylő esetekre szoríttatik, míg egyébként a becslést a kiküldött végzi (15. §). Az ingatlan árverési hirdetményt akkor is csak egyszer kell a hivatalos lapban közzétenni, ha az ingatlan értéke a 4000 K-át meghaladja (19. §). Felemlítendő még a javaslat azon méltányos intézkedése, hogy az ingó árverési hirdetményben a végrehajtást szenvedett nevét nem kell kitenni (16. §). A javaslat utolsó szakasza végül felhatalmazást tartalmaz a ministerium részére a közigazgatási végrehajtást rendeleti úton szabályozni.

—sch—

Adatok a községi jegyzők magánmunkálataihoz.

Ezen cím alatt e folyóirat f. é. 5. számában (193—194. l.) közlemény jelent meg, mely idézi a gyámügyi szabályzat azon intézkedését, miszerint az árvaszéki ügyészekre nézve megtiltja ugyan a magánügyködést minden olyan ügyben, amely a gyámhatóságok eljárása alá tartozik, míg ugyanaz az ügyvitel a jegyzők magángyakorlatára vonatkozólag semminemű korlátozó intézkedést nem tartalmaz.

Azonban a gyámügyi szabályzat ezen hézagát pótolja egy későbbi belügyministeri intézkedés. Az 1902. évi 126.000. számú belügyministeri rendeletben foglalt „ügyviteli szabályzat a községi és körjegyzők részére” 93. §-ának harmadik bekezdése értelmében „nem szabad a jegyzőnek magánmunkálataira megbízást vállalnia olyan ügyben, melynek hatósági eldöntésében hivatalos állásánál fogva részt kell vennie.”

A községi és körjegyzők a kiskorúak ügyében kötött és

gyámhatósági jóváhagyás alá terjesztett szerződési ügyek hatósági eldöntésébe az ügyletnek a kiskorúra előnyös voltát megállapító előjárósági vélemény megszerkesztése, a vagyon értékének hivatalos bizonyítványok megállapítása, a rokonok jegyzőkönyvi meghallgatása, a kiskorúak születési anyakönyvi kivonatainak kiállítása, a jóváhagyást megelőző hatósági tárgyalásnak az árvaszék megbízásából való megejtése stb. által közhivatalnoki minőségben befolyanak, az ilyen szerződések és azok jóváhagyását szorgalmazó kérvények szerkesztése tehát azon magánmunkálatok közé tartoznak, melyektől a községi és körjegyzők az idézett belügyministeri rendelet 93. §-ának 3-ik bekezdése értelmében kifejezetten el vannak tiltva.

Idetartoznak az örökösödési eljárás során az 1894 : XVI. t.-cz. 94. §-ának rendelkezése alapján a hagyaték átadása előtt kiállított adásvevési és egyéb átruházási szerződések, melyeknek célja, hogy az örökhagyó nevében álló ingatlan még az örökösödési igények eldöntése előtt átruháztassék és a vevőnek vagy megajándékozottnak tulajdonjoga közvetlenül az örökhagyó után bekebelezessék. Mert az ilyen szerződések érvényessége attól függ, hogy az eladó- vagy ajándékozónak az ingatlan feletti kizárólagos rendelkezési joga örökösödési jogcímének megállapításával az örökösödési eljárás során igazoltassék. Az átruházó örököségi minőségének megállapításába a községi vagy körjegyzők a halálesetfelvételi ív és a hagyatéki leltár, esetleg családi értesítők, azonossági bizonyítványok kiállításával közhivatalnoki minőségben befolyanak.

A kolozsvári kir. ítélőtábla egy körjegyző által örökösödési bizonyítvány kiadása iránt szerkesztett kérvényre vonatkozólag kimondotta, hogy „körjegyző a magy. kir. belügyminister által a községi és körjegyzők ügyvitele tárgyában 1902. november 12-én 126.0000—1902. szám alatt kibocsájtott rendelet 93. §-ában foglalt tiltó rendelkezésnél fogva felektől a jelen ügyben teljesített magánmunkálatokra a megbízást el sem vállalhatta volna, mert az általa készített kérelem birói elfogadtatása céljából mint előjárósági tag és mint állami anyakönyvvezető oly okmányokat kellett hogy kiállítson és a kérelemhez mellékeljen, melyek az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelem birói elintézésére a szükséges bizonyítványok kiállításával, hivatali állásánál fogva — bár közvetve — befolyást kell gyakorolnia.“ (Közj. közl. 1908. I. 32. 1.)

Semmi kétséget nem szenvedhet, hogy ezen összeférhetlenség akkor is fennforog, ha a községi vagy körjegyző gyámhatósági jóváhagyás alá eső ügyben, avagy hagyatéki ügyben végez magánmunkálatot, mert előbbinek hatósági elintézésére előjárósági vélemény, becslési bizonyítvány, születési anyakönyvi kivonat kiállítása, az érdekeltek és rokonok jegyzőkönyvi kihallgatása, utóbbira az örökösödési eljárásról szóló törvény harmadik és ötödik fejezetei értelmében felveendő közokiratok kiállítása által közhivatalnoki minőségben befolyást kell gyakorolnia.

A 126.000/1902. számú ügyviteli szabályzat 94. §-a szerint „az önálló hatáskörrel bíró jegyzőn kívül más községi előjáró és alkalmazott magánmunkálatot nem vállalhat.“ Tehát úgy a községi segédjegyző (aljegyző), mint a közgyám a magánmunkálatoktól feltétlenül el van tiltva.

A felsorolt irányokban előfordulni szokott visszaélések tehát a fennálló jogszabályok keretében is megszüntethetők, ha tehát a kir. körjegyzői és ügyvédi kamarák a m. kir. igazságügyministerium közvetítésével a belügyministeriumhoz fordulnának erélyes felszólalásokkal, előreláthatólag a siker sem fogna elmaradni, mert hiszen tételes jogszabályra lehet hivatkozni és mert a közigazgatás jobb menetének is nagy hasznára válnék, ha azon jogszabályoknak, melyek a községi és körjegyzők magánmunkálatainak korlátokat szabnak, a gyakorlatban végre-valahára érvény szereztenék.

Ha a kamarák erre a kormány figyelmét felhívnák, ezzel a perenkívüli jogszolgáltatásnak és egyúttal a közigazgatási közszolgáltatásnak is hasznos munkát teljesítenének.

Dr. Fitz Pál
oraviczabányai kir. körjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

129. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 2. §-a értelmében azok, kik nyereségvágyból elkövetett büntett miatt jogerejűleg elítélve voltak, írásbeli magánvégrendeletnél tanuk nem lehetnek és miután az 1880:XXXVII. t.-cz. 23. §-a szerint oly törvényekben, ahol végrendeleti tanu elfogadásáról van szó, a nyereségvágyból elkövetett büntett alatt a nyereségvágyból elkövetett vétség is értendő, kétségtelen, hogy a végrendelet érvénytelen, ha az egyik tanu tényleg nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétség miatt jogerősen el volt ítélve. Azonban a büntetőtörvénykönyv 416. §-ának 1—4. pontjaiba ütköző vétkes bukás vétsége miatt történt elítéltetés nem vonható az 1876:XIV. t.-cz. 2. §-ában megkövetelt s a tanuzási képességei kizáró elítéltetés fogalma alá, mert az idézett 416. § 1—4. pontjaiban meghatározott vétségi esetek egyike sem alkotja meg a nyereségvágy bűncselekményének fogalmát. (Curia 1908. január 17. 2968. sz.)

*

130. Az öröklési szerződés lényegéhez nem tartozik az, hogy a szerződésben résztvevő felek egymás javára kölcsönösen, illetve viszonyosan rendelkezzenek, hanem az úgynevezett egyoldalú, vagyis az oly öröklési szerződés is joghatályos, amelyben csupán az egyik fél tesz halála esetére szóló intézkedést, alpereseknek ezekkel ellentétes jogi érvelése tehát nem vehető figyelembe. Az öröklési szerződésnek a halálesetre szóló rendelkezés egyoldalú visszavonhatlanságában, illetve a későbbi végrendelekezéstről való lemondásban álló jogi hatását, mint az e nemű halálesetre szóló rendelkezés szerződési jellegének általános jogkövetkezményét nem csupán a kétoldalú, hanem a fentebb meghatározott értelemben vett egyoldalú öröklési szerződés is eredményezi, alperes tehát a szóbanforgó öröklési szerződés visszavonhatóságát e szerződés egyoldalúsága alapján sikerrel nem vitathatja. (Curia 1908. január 21. 3092/907. sz.)

*

131. Elévül az öröklési jog, ha az öröklésre hivatott azt nagykorúvá váltától számított 32 év alatt nem érvényesíti. (Curia 1908. márczius 11. 3774/907. sz.)

*

132. A végrendelet tartalmával szemben, felek a hagyaték tárgyalása alkalmával azt kérték, hogy a hagyaték felmenő öröklés czímen egyedül a felperesnek, azonban a hagyatéki terhek viselésének és alperes özvegyi eltartásának kötelezettsége és telekkönyvi biztosítása, végre ugyancsak alperes utóöröklési jogának birói megállapítása és telekkönyvi feljegyzése mellett biróilag átadassék. E kérelemhez képest a hagyaték a felperesnek át is adatott, egyidejűleg azonban alperes javára az utóöröklési jog is megállapított s ennek a hagyatéki ingatlanokra leendő bejegyzése elrendeltetett, ami azután be is következett.

Kétségtelen ugyan, hogy utóörököszt csak örökhagyó jelölhet ki, az tehát, aki az örökhagyó halálesetre szóló rendelkezésében utóörökösül nevezve nincsen — s így jelen esetben az alperes — utóörökösül el nem ismerhető, ez a körülmény azonban nem zárja ki azt, hogy akár a törvénynél, akár a végrendeletnél fogva öröklésre hivatottak a hagyaték tárgyalásakor a hagyaték fölött akkép rendelkezhessenek, hogy a hagyaték az egyik örökösnek átadassék s ennek halála után a másik örökös javára biztosíttassék. Az ilyen rendelkezés azonban nem létesít utóöröklési jogot az örökhagyó után, hanem az örökös között létrejött s a felperes leendő hagyatékának most szóbanforgó ingatlanokból álló részére vonatkozó s alperes javára öröklést biztosító örökösödési szerződésnek tekintendő s az erre vonatkozó jogszabályok szerint bírálendő el. E részben nem forog fenn akadály arra nézve, hogy ez a szerződés a hagyatéki tárgyalás alkalmával létesíttessék s a hagyaték tárgyalásáról felvett jegyzőkönyvbe foglaltassék, viszont azonban az öröklési szerződésnek ilyen módon létesítése nem teszi mellőzhetővé az öröklési szerződés érvényes kötéséhez megkivánt és az 1876:XVI. t.-cz. 33. §-ában előírt alakiságok betartását, miután ezek semmi más tőlük eltérő alakiságokkal, jelesül a hagyatéki tárgyalásra megszabott alakiságokkal sem pótolhatók. Ezekhez képest a felek közt létrejött megállapodás tévesen minősített ugyan utóöröklésnek, ez a minősítés azonban a megállapodás érvényességét az anyagi jog szempontjából nem érinti, mert minden jogügylet nem annak a felek részéről történt elnevezése, hanem benső tartalma szerint bírálendő meg, ez alapon pedig a felek megállapodása mint örökösödési szerződés érvényesen jöhetett létre. Ennélfogva tekintettel arra, hogy felperes keresetében tüzetesen meg nem jelölte azokat az alakiságokat, amelyek esetleg be nem tartattak, a megjelölés nélkül pedig az alakiságok betartása hivatalból nem vizsgálható, felperes helyesen lett keresetével elutasítva és pedig annyival inkább, mert a szóbanforgó telekkönyvi bejegyzés az ő hozzájárulásával, az ő ténye alapján is keletkezett és anyagi jog szempontjából érvényesen köthető, ezt a tényét tehát felperes sikerrel meg nem támadhatta. (Curia 1908. április 29. 4511. sz.)

*

133. A hagyatékátadó végzés alapján tulajdonosként bejegyzett örökösrel szemben a hagyatéki ingatlanok átruházásával kapcsolatosan feljegyzett elidegenítési és terhelési tilalom, az örökhagyót terhelő és az örökös által a hagyaték erejéig kielégítendő tartozás tekintetében hatálylallyal nem bír, következésképpen az örökhagyó hitelezője részéről nyert végrehajtási zálogjog bekebelezésének telekkönyvi akadályául sem szolgálhat. (Curia 1908. május 1. 4852/1907. sz.)

*

134. Az örökös az örökhagyó tartozásáért csak a reá szállott örökség erejéig lévén felelős, az örökös perlése esetén a felelősség fenforgásának és mérvének megállapítása céljából, az állandó törvénykezési gyakorlat értelmében, már a perben hozandó tisztába: maradt-e egyáltalán az örökhagyó után hagyaték és ha igen, melyek azok a hagyatéki vagyonok, amelyek értéke erejéig az lévén felelős, az örökös perlése esetén a felelősség fenforgásának és mérvének megállapítása céljából az állandó törvénykezési gyakorlat értelmében, már a perben hozandó tisztába: maradt-e egyáltalán az örökhagyó után hagyaték és ha igen, melyek azok a hagyatéki vagyonok, amelyek értéke erejéig az örökös marasztalható; ezek szerint a birói ítélettel való köteleztetésnek olyan módozata, hogy az öröklésre hivatott személy a végrehajtás során kimutatandó hagyatéki vagyon erejéig marasztaltassék, helyt nem foghat. (Curia 1908. január 29. 136/907. sz.)

*

135. Közeli rokonok közötti oly vagyonátruházások, melyek által a hitelező elől a kielégítési alap elvonatik, a hitelezővel szemben joghatálylallyal nem bírnak. Aki mint közeli rokon és szomszédközsgsbeli lakos az adós vagyoni viszonyait és jogviszonyait ismerve, közreműködik a kielégítési alapnak a hitelező elől való elvonása körül: a hitelezőnek a ráruházott vagyon értéke erejéig felelős. (Curia 1908. április 9. 2922/907.)

*

136. Ha az alzálogjognak végrehajtás útján való szerzése oly időben történt, amikor a letiltott követelés már megszűnt, az alzálogjog bekebelezése hatálytalan végrehajtási foglalás alapján történt és így az alzálogjog is hatálytalan. (Curia 1908. április 9. 4900/1907. sz.)

*

137. A hitelező a törlési engedélyt és a nyugtát a követelésére vonatkozó egyéb okiratokkal együtt a követeléséért felelős több adóstárs, illetve kezes közül annak tartozik kiadni, aki a fizetést teljesítette, sőt azokat a nem fizető kezestársnak a fizetést teljesítő kötelezett fél felhatalmazása, vagy külön kikötés nélkül

annál kevésbbé adhatja ki, mivel azáltal a fizetést teljesített kezest mindama jogától, mely őt a fizetés folytán a nem fizető kezestársával szemben esetleg megilleti, megfoszthatná. Az adós tehát nem követelheti az ingatlanára bekebelezett zálogjog törlését a hitelezőtől, ha a zálogjoggal biztosított tartozást nem ő, hanem kezeze fizette ki, és ha a hitelező ennek a nyugtát és törlési engedélyt már kiadta. (Curia 1908. április 8. 5880/907.)

*

138. Alperes azzal védekezik, hogy a váltót nem mint elfogadó, hanem mint kibocsátó írta alá.

A kereseti váltó külalakja, jelesen az a körülmény, hogy az alperes nevét a kereseti váltó előlapján, közvetlenül a váltó szövege alatt, oly helyen írta alá, ahol rendszerint a kibocsátó neve szokott iratni, továbbá hogy a kereseti váltón másik intévényezettként szereplő A. H. névaláírása a váltó szövegén keresztbe van írva s így nyilván elfogadó aláírásnak tekintendő; végül hogy a felperes neve a kereseti váltó szövege és az alperes neve közt levő szűk helyre beszúrtnak mutatkozik, még pedig akként, hogy az alperes utónevének nagy „E” betűje a felperes vezeték- és utóneve közé van ékelve, azt a vélelmet állapítja meg, hogy az alperes a kereseti váltót kibocsátói minőségben írta alá.

Ebből folyólag pedig a felperes a kibocsátói minőségben kötelezettséget vállalt alperessel szemben, a visszkereseti jog fenntartásához a váltótörvény 41. §-a értelmében szükséges óvás felvételének elmulasztása következtében visszkereseti jogát elvesztette. (Curia 1908. február 28. 495/907. sz.)

*

139. Az alperes különvagyont képezett, eladott malomilletőség vételára az utóbb vásárolt hajómalomilletőségbe fektetettnek lévén tekintendő, ez az illetőség az eladottal azonos tekintet alá esik, az utóbb vásárolt malom azonban elégett, már pedig a különvagyonnak ily módon való elenyészése egészben a különvagyonnal bírt házastfél terhére esik s így alperes az értéknek a közszerzemény megállapításánál leendő számbavételét nem igényelheti. (Curia 1908. április 10. 2648/907. sz.)

*

140. A különvagyon jövedelme a közszerzemény javára esik. Az a körülmény, hogy a nő 29 évig tartó házassága alatt 3 évig időlegesen távol volt és a férj a peres ingatlant különvagyónának megtakarított jövedelméből ezen idő alatt vette: a közszerzeményi igényt ki nem zárja. Az özvegyi jog rendezését célzó osztályos egyezség elfogadása a közszerzeményről való lemondásnak nem tekinthető. (Curia 1908. márczius 6. 1664/907. sz.)

*

141. Ha a per bírósága a kielégítési végrehajtást róm. vagy gör. kath. plébánia nevében álló ingatlan állagára rendeli el, a telekkönyvi hatóság a végrehajtási zálogjog bekebelezése iránti megkeresést az 1881:LX. t.-cz. 136. §-ának második bekezdése értelmében, telekkönyvi akadály miatt köteles megtagadni. (Curia 81. sz. polgári t. ü. döntvénye.)

*

142. Az értékpapirnak a megsemmisítést kizáró tartalmából nem következtethető az, amit az alperes vitat, hogy az értékpapir elveszésével vagy megsemmisülésével a pénztárjegy ellenében kamatozó betétül elhelyezett összeg és kamata visszakövetelési joga is mindenkorra elveszett s alperes a felperes kárára a felperes jogelőde által a pénztárjegy ellenében befizetett összeget és kamatát minden jogos alap nélkül megtarthatná, de annak helyesen csak oly értelmezés adható, hogy azzal csak a forgalom akadályainak elhárítása s a rendes elévülési határidőn belül a kibocsátót és esetleg harmadik birtokost érhető károsodás elhárítása czéloztatott, magának az értékpapir elvesztőjének kármentesítése pedig az értékpapir elévülésével hozatott kapcsolatba. (Curia 1908. április 24. 261. sz.)

*

143. Az a 10,000 K követelés, melyre az elsőbíróság a zálogjogot 56 kor. 50 fill. és ennek 5% kamata erejéig felülbekebelezni, illetve az alzálogjogot a kir. államkincstár javára bekebelezni rendelte, a felfolyamodó pénzüintézet által kibocsájtott záloglevelek összességének biztosítására szolgál és ez a körülmény C. 4. sorsz. a. fel is van jegyezve, arra pedig az 1876. évi XXXVI. t.-cz. 17. §-a szerint, a csőd esetét kivéve, harmadik személyek, kik közé a kir. kincstár is tartozik, jogokat nem szerezhhetnek. (Curia 1908. április 14. 6453/907. sz.)

*

144. Az alperes által vállalt az a kötelezettség, hogy ő a jövőben semmiféle néven nevezendő phenoptarin tartalmú hashajtószert, az orvosi rendeletre kiszolgáltatót szereket és az eredeti purgót kivéve, sem készíteni, sem elárúsítani nem fog, egyrészt nem ütközik a gyógyszerárakra nézve fennálló közegészségügyi szabályokba, másrészt pedig mint csupán egy speciális fajtájú hashajtószere vonatkozó versenytilalom nem tekinthető a versenyszabadság oly korlátozásának, mely mint a jó erkölcsökbe ütköző megállapodás bíróilag érvényesíthető kötelek létesítésére nem volna alkalmas. (Curia 1908. április 22. 1141/907. sz.)

*

145. Ha a felek jogviszonyukat okiratba foglalt szerződéssel szabályozzák, a jogviszony megállapításánál az okirat tartalma az irányadó. Szóbeli nyilatkozatok, amelyek az okiratba foglalt szerződés létesítése közben, azzal egyidejűleg vagy azt megelőzőleg tettek, de az okiratba foglalt szerződéses nyilatkozatoktól eltérők, sőt az okirat tartalmával ellenkeznek, jogi hatálylyal nem bírnak. Ezeknek csak akkor van jogi jelentőségük, ha az okiratban foglalt szerződés tartalma hézagos, homályos és a szóbeli kijelentések a valódi akarat felismerésére és megállapítására alkalmas adatokul használhatók fel. (Curia 1907. december 31. 1145/907. sz.)

Közlemények.

Közjegyzői tanács felállítása a kir. Curiánál fegyelmi ügyekben. A szombathelyi kir. közjegyzői kamara *Baditz Lajos* kamarai elnök, kapuvári kir. közjegyző indítványára a következő előterjesztést intézte az igazságügyministerhez:

„Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874. évi XXXIV. t.-cz. módosítását tárgyzó 1907. évi XXIV. tczikk által a kir. közjegyzői intézményen ismét súlyos sérelem esett. Ezen törvényczikk ugyanis elrendeli az ügyvédek ellen folyamatba tett fegyelmi ügyekben a kir. Curiánál ügyvédi tanács felállítását, mely másod és legfelsőbb fokú ügyvédi tanácsba a budapesti ügyvédi kamara 20 ügyvédet, — a többi ügyvédi kamara pedig három-három ügyvédet jelöl ki tagjai közül. A kir. Curia ügyvéd tanácsának ügyvéd tagjait az igazságügyminister nevezi ki. Az 1874. évi XXXIV. t.-czikk az ügyvédi kamarákat ugyanazon jogkörrel ruházza fel, mint ezt a kir. közjegyzőkről alkotott 1874. évi XXXV. t.-cz. a közjegyzői kamarák tekintetében helyesen rendeli, mert amily mérvben fontos az igazságügy ellátásában a peres feleknek jogtudó, erre jogosult független egyének általi képviselete, ép oly fontos és nagy kihatású a peren kívüli ügyeknek erre hivatott elméletileg hasonlóképzetségű gyakorlat tekintetében az ügyvédeknel is nagyobb képesítéssel bíró kir. közjegyzők által történő intézése. Az ügyvédi hivatás az állam igazságszolgáltatásában a megtámadott jogok védelmére, a bírói hivatás a megtámadott jogrend helyreállítására hivatott, míg a közjegyző hatásköre a jogok és kötelek közhitelű megállapítása által a megelőző jogvédelemben nyilvánul. Mindhárom hivatás egyenlő mérvben működik közre, hogy az állami igazságszolgáltatás gépezete zavartalan működjék s feladatának megfelelhessen. A „quod uni justum alteri equum“ elvénél fogva tehát sem nem jogos, sem nem igazságos, de határozottan káros, ha e

szervek bármelyike az intézmény fejlődése tekintetében több joggal ruháztatik fel, mint a másik, mert ezáltal túltengés s a harmonikus együttműködésben zavar támad. Csak azon elfogultságnak, melyet a kir. közjegyzőkkel szemben, és osztályérdeknek, melyet az ügyvédekkel szemben a távozó Polónyi igazságügyminister politikája képviselt, tudható be, hogy az ügyvédi tanács felállításával a törvényhozás által a közjegyzői kar jogos igénye is méltánylásban nem részesült, s hasonlóan az ügyvédi tanácshoz a Curiánál közjegyzői tanács felállítása nem lett. Kötelességünknek tartjuk tehát Nagyméltóságod figyelmét a közjegyzői intézményen esett ezen újabb jogsérelemre felhívni, annyival is inkább, mivel a közjegyzői kar az ügyvédi karral szemben sokkal nagyobb erkölcsi és anyagi felelősséggel bír, s noha nagyobb képesítése van, mégis az ügyvédi kar szabad fejlődését biztosító több jogot élvez, mint amennyit e tekintetben a törvény a közjegyzők részére az intézmény fejlődésének biztosítására nyújt. Hogy ez állítást igazoljuk, csak arra utalunk, hogy az ügyvédek elsőfokú fegyelmi ügyében nem vegyes, hanem csakis ügyvédekből álló bíróság ítélkezik, reámutatunk azon anomáliára hogy az ügyvéd a peres ügyeket kizárólag uralja, mint országgyűlési képviselő az ügyvédség érdekeit a törvényhozásban minden megszorítás nélkül képviselheti s azoknak szószólója lehet, addig a kir. közjegyzőt a törvény nemcsak a peres ügyek vitelétől, de még a közigazgatási bíróság előtti képviseletől is eltiltja s a közjegyzőket a törvényhozásból kizárja, s részükre még a peren kívüli ügyekben is, fáradságuk és munkájukkal arányban nem álló csekély munkadíjat biztosít s ennek dacára megengedi, hogy az ügyvéd a peren kívüli ügyek minden ágában a kir. közjegyzővel szabadon, munkakörének minden korlátozása nélkül nemcsak versenyezzen, de a közjegyzői állások megüresedése esetén a legjobb jövedelmező állásokból úgy a közjegyzőket, mint a közjegyzői helyetteseket szerte az országban mindenütt nagyobb számereje s a törvényhozói posztó s ebből folyó protectio felhasználásával a legméltánytalanabban kiszorítsa. Sőt a legújabb időben nem átalja már azt sem, hogy az ügyvédeknek közjegyzői hatáskörrel leendő felruházása iránt tegyen, reméljük azonban sikertelenül, lépéseket, mint ez a legutóbb tartott ügyvédi congressuson történt. Az igazságszolgáltatás feladata sikerrel csak úgy oldható meg, ha mindhárom tényezője a jogok és kötelességek egyenlő mértéke mellett összhangban fejlődik és működik s így elodázhatlan szükség, hogy az igazságügyi kormány és törvényhozás az igazságszolgáltatás mindhárom tényezőjének egyenlő mértékkel mérjen. És mivel az 1907. t.-cz. az igazság mérlegét nemcsak a közjegyzői intézmény, de maga a magyar igazságügy nagy hátrányára, ismét csak az ügyvédek javára nyomja le, saját jól felfogott önfentartási ösztönünk és az igazságszolgáltatás érdekében is mindent el kell követnünk, hogy ezen újabb jogsérelem orvosoltassék.

Kérjük Nagyméltóságodat, hogy a fenti előterjesztésünkben foglaltakat figyelembe véve odahatni méltóztassék, miszerint az 1874. évi XXXV. t.-cz.-nek 191. §-a olyképen legyen törvényhozásilag megváltoztatva, hogy a kir. közjegyzők fegyelmi ügyekben utolsó fokozatú bíróságban kir. közjegyzők is kapjanak helyet és szavazati jogot. A szombathelyi kir. közjegyzői kamarának 1908. évi márczius hó 29-én tartott választmányi üléséből.

*

Személyi hir. Meghalt Kaminszky Mihály, nagyszöllősi kir. közjegyző.